

Вікторія Матіяш
Валентина Водяна
(м. Тернопіль)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ: РОЛЬ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Сучасний освітній процес спрямований не лише на засвоєння знань, а й на розвиток ключових компетентностей, оскільки учні остаточно адаптуються до змін у суспільстві та вчаться ефективно діяти в різних життєвих ситуаціях. Компетентнісний підхід формування у дітей умінь використовувати набуті знання на практиці, працювати в команді, розвивати критичне мислення, емоційний інтелект та творчі здібності. У цьому контексті мистецька освітня галузь бере важливу роль, погіршує гармонійний розвиток особистості, формує естетичне сприйняття світу та розвиває здатність до самовираження.

Мистецтво дозволяє дитині краще розуміти свої емоції та почуття, виражати їх через художні образи, музику чи театральні постановки. Це сприяє розвитку емоційного інтелекту, що є числом елементів соціальної адаптації. Крім того, мистецька діяльність допомагає дітям працювати в групах, обговорювати творчі ідеї, сприймати критику та аналізувати результати своєї роботи. Таким чином, розвивається комунікативна компетентність, яка є необхідною для ефективної взаємодії з іншими людьми.

Важливою є також роль мистецтва у формуванні соціальної та громадянської компетентності. Через ознайомлення з культурною спадщиною, традиціями та мистецькими творами різних народів діти вчаться толерантності, відкритості та поваги до інших культур. Це допоможе виховувати особистість, здатність до міжкультурного діалогу та розуміння соціальних процесів.

Мистецька освіта також є інструментом розвитку ініціативності та підприємливості. Створення власних творчих проєктів, участі у виставках, конкурсах, театральних постановках формує у дітей навички організації, планування, відповідальності та досягнення результатів. Це сприяє розвитку самостійності та впевненості у власних силах.

Ще одним аспектом є інтеграція мистецтва в освітній процес. Поєднання мистецької діяльності з іншими предметами дозволяє дітям легше засвоювати матеріал, розвиває їхню уяву та асоціативне мислення. Наприклад, малювання можна використовувати для вивчення геометричних фігур, музику – для розвитку мовленнєвих навичок, а театральні постановки – для кращого розуміння літературних творів.

Таким чином, мистецька освітня галузь у початковій школі не лише сприятиме розвитку творчого потенціалу учнів, а й допоможе сформувати ключові компетентності, необхідні для їхньої успішної соціалізації. Вона робить навчальний процес більш цікавим, інтегрованим та ефективним, що відповідає сучасним вимогам до освіти.

У процесі дослідження ми опиралися на праці провідних науковців, які вивчали компетентнісний підхід у початковій освіті та роль мистецької освітньої галузі. У статті О. Савченко «Упровадження компетентнісного підходу в початковій освіті: здобутки і нерозв'язані проблеми» О. Савченко (Савченко, 2014) проаналізовано досягнення та проблеми розвитку компетентнісного підходу в початковій освіті України, акцентуючи увагу на необхідності інтеграції учнівських дисциплін для формування ключових компетентностей у молодших школярів (Савченко О. Я., 2014).

Л. Масол у посібнику «Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу» пропонує методичні рекомендації щодо впровадження інтегрованого курсу «Мистецтво» в 1–2 класах, спрямованого на розвиток ключових компетентностей учнів(Масол, 2019).

Л. Лабунець у статті «Компетентнісний підхід у творчо-пізнавальній діяльності молодших школярів» розглядає впровадження компетентнісного підходу в процес мистецько-пізнавальної діяльності учнів початкової школи, що має забезпечити розвиток їхніх творчих здібностей та естетичного сприйняття(Лабунець, 2022).

Ж. Карташова та М. Кузів у дослідженні «Компетентнісно-орієнтований підхід до підготовки вчителя музичного мистецтва: проблеми теорії та практики» розгортають думку про важливість формування мистецької компетентності у майбутніх вчителів, що є необхідною умовою для ефективного впровадження мистецької освіти в початкових класах (Карташова, Кузів, 2021).

Сучасна освітня парадигма в Україні базується на компетентнісному підході, який передбачає не лише передачу знань, а й формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві. Особливе місце в цьому процесі займає мистецька освітня галузь, яка сприяє розвитку креативності, емоційного інтелекту, естетичного світосприйняття та здатності до самовираження.

Мистецька освіта у початковій школі відіграє важливу роль у гармонійному розвитку дитини, оскільки інтегрує різні види діяльності: музику, образотворче мистецтво, хореографію та театральне мистецтво. Такий підхід сприяє не лише розвитку мистецьких навичок, а й формуванню загальнокультурної компетентності, що є складовою Нової української школи (НУШ). Дослідниця О. Я. Савченко наголошує, що компетентнісний підхід у початковій освіті має ґрунтуватися на інтеграції навчальних дисциплін, зокрема мистецької галузі, для забезпечення всебічного розвитку учнів(Савченко, 2014).

На думку Л. Масол, мистецька освіта формує здатність дітей до критичного мислення, творчого самовираження та розширення емоційного досвіду. Її методичні підходи до навчання мистецтва сприяють розвитку естетичного сприйняття та комунікативних навичок молодших школярів. Інтегрований курс «Мистецтво», що впроваджується у НУШ, сприяє не лише розвитку мистецьких здібностей, а й формуванню соціокультурної компетентності(Масол, 2019).

Важливу роль у реалізації компетентнісного підходу через мистецьку освіту відіграє особистість учителя. Ж. Карташова зазначає, що якісна підготовка педагогів початкової школи передбачає розвиток їхньої мистецької та педагогічної компетентності, що є необхідною умовою ефективного навчального процесу. Таким чином, мистецька освіта стає інструментом не лише розвитку учнів, а й удосконалення професійної майстерності педагогів (Карташова, 2013).

Компетентнісний підхід у початковій освіті є ключовим чинником формування цільної, творчої та всебічно розвиненої особистості учнів. Мистецька освітня галузь відіграє важливу роль у цьому процесі, покращуючи розвиток естетичного смаку, критичного мислення, емоційного інтелекту та творчих здібностей дітей. Інтеграція мистецтва в освітній процес не лише підтримує мотивацію до навчання, а й покращення реалізації міжпредметних зв'язків, що є основою сучасного компетентнісного підходу.

Розвиток мистецької компетентності учнів початкової школи має спиратися на інноваційні методи навчання, інтерактивні технології та практико-орієнтовані підходи. Використання мистецьких дисциплін у формуванні ключових компетентностей дозволяє

створити сприятливе освітнє середовище, яке підтримує пізнавальну активність учнів і формує в них навички самовираження, комунікації та креативності.

Отже, впровадження компетентнісного підходу через мистецьку освітню галузь є напрямком сучасної початкової школи, що потребує подальших досліджень і вдосконалення педагогічних методик для забезпечення ефективного навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Савченко О. Я. Упровадження компетентнісного підходу в початковій освіті: здобутки і нерозв'язані проблеми. *Рідна школа*. 2014. № 4-5. С. 12–16.
2. Масол Л. М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу. Київ: ІМЗО, 2019. 173 с.
3. Лабунець В. Компетентнісний підхід у мистецько-пізнавальній діяльності молодших школярів. *Науковий вісник педагогічних досліджень. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2022, № 6 (120) С. 345–351.
4. Карташова, Ж., Кузів, М. (2021). Компетентнісно-орієнтований підхід до підготовки вчителя музичного мистецтва: проблеми теорії та практики. Теорія і методика професійної освіти. *Інноваційна педагогіка*, 38, С. 144–149.